

УДК 330.341.1:330.322:
338.432
© 2010

І.В. Пелих

*Херсонський державний
аграрний університет*

** Науковий керівник —
доктор економічних наук
Л.О. Мармунь*

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ*

Розглянуто методичні підходи вітчизняних учених до оцінки економічної ефективності формування та використання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств, запропоновано загальний алгоритм визначення цього показника.

В умовах переходу аграрного сектора економіки України до інноваційно-інвестиційної моделі розвитку та з урахуванням впливу інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного підприємства на прийняття багатьох управлінських рішень зростає роль системної і своєчасної оцінки його формування та використання. Для України це особливо актуально, оскільки інтеграція вітчизняної аграрної економіки у світову систему господарювання можлива лише за умов прискореного розвитку об'єктивної оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства.

З огляду на це потребують теоретичного обґрунтування методичні підходи до оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств галузі для забезпечення їх конкурентоспроможності на аграрному ринку.

Мета досліджень — вивчити методичні підходи вітчизняних учених до економічної оцінки формування та використання інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємств.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням формування та використання інноваційного потенціалу присвячено праці відомих вітчизняних учених аграрного сектора економіки України — Новикової І.В., Верби В.А., Чабана В.Г., Мартюшевої Л.С., Калишенко В.О., Яковлевої О.Н., Скібіцького О.М., Гриньової В.М., Кюди В.О., Лепейко Т.І., Должанського І.З., Загорної Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М., Ращупкіної В.М. та інших. Проте в наукових працях недостатньо досліджено методичні підходи до оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрних підприємств.

Результати досліджень. Економічна ефективність сільськогосподарського підприємства за умов ринку забезпечує вибір найбільш доцільного вкладання капіталу при виборі проекту з чисельної кількості їх альтернатив [1].

Економічна ефективність є головним критерієм прийняття рішення про доцільність реалізації інноваційно-інвестиційного проекту у сільському господарстві й визначається зістав-

ленням економічного результату (вигод від бізнесу) з витратами на його досягнення.

У системі здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності оцінка економічної ефективності інноваційно-інвестиційного потенціалу є одним із найважливіших етапів у вирішенні комплексу виробничих питань: обґрунтований вибір стратегічного напрямку досліджень; визначення критеріїв та показників його економічної ефективності; оцінка її впливу на загальну ефективність діяльності аграрного підприємства; встановлення строків повернення вкладеного капіталу; визначення варіантів альтернативного використання капіталу; вибір об'єктивної методики її розрахунку. З урахуванням того, що витрати на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємства у сільському господарстві є надзвичайно ризиковими та великими, вважаємо за потрібне розробити таку методику, яка б давала змогу приймати рішення про доцільність здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності від ранніх її етапів.

Проблема становлення досконалої методики оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного підприємства на основі оцінки різноманітних факторів та використання озрахункових показників до цього часу не знаходила свого остаточного вирішення.

Нині спостерігається складність та неоднозначність у розумінні інноваційного та інвестиційного потенціалів підприємства, багатовекторність напрямів їх досліджень, що зумовлює використання різних підходів до їх оцінки. Так, за методикою Новикової І.В. та Верби В.А. визначення інноваційного потенціалу ґрунтується на основі розрахунку інтегрального показника [5]; Чабан В.Г. пропонує здійснювати оцінку інноваційного потенціалу з урахуванням на підприємстві фінансово-економічних ресурсів [7]; Мартюшева Л.С. та Калишенко В.О. вважають, що необхідно враховувати параметри інновативності підприємства [4]; за методикою Яковлевої О.Н. першочерговим критерієм оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційного потенціалу є забезпечення зростання прибутку підприємства [8]. Що сто-

сується методичних підходів до оцінки інвестиційного потенціалу, то думки науковців тут також різняться. Скібіцький О.М. вивчає та аналізує інвестиційний потенціал під впливом ситуативної системи чинників — граничної ефективності капіталу та реальної відсоткової ставки [6]. За методикою Гриньової В.М., Коюди В.О. та Лепейко Т.І. визначення цього показника полягає в поетапному та послідовному розрахунку даних щодо фінансової стійкості та структури капіталу, рентабельності капіталу, використання інвестиційних ресурсів, показників рентабельності та фінансових інвестицій [3], Должанський І.З., Загорна Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М. та Ращупкіна В.М. вважають, що в основі визначення інвестиційного потенціалу лежить операція дисконтування [2].

Кожен з цих підходів до оцінки інноваційного та інвестиційного потенціалів має свої переваги та недоліки через багатоаспектність та

складність досліджуваних категорій і залежно від певних умов та особливостей здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності агропродовольчими підприємствами може застосовуватись під час визначення їхньої величини.

Саме тому в умовах відсутності універсальної методики оцінки інноваційно-інвестиційного потенціалу підприємства аграрної сфери для мінімізації помилок, на наш погляд, необхідне комплексне застосування різних методичних підходів до оцінки інноваційного та інвестиційного потенціалів.

У кожному конкретному випадку таке розв'язання проблеми дозволить отримати більш повну та достовірну інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо розробки і реалізації інноваційно-інвестиційного проекту сільськогосподарського підприємства, мінімізувати ризики від здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності, одержати максимальні доходи.

Висновки

Дослідження показали, що загальний алгоритм оцінки економічної ефективності формування та використання інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрного підприємства спрямований на:

- вибір необхідного об'єкта оцінювання з урахуванням пріоритетних напрямів здійснення інноваційно-інвестиційної діяльності;
- визначення методичного інструментарію розрахунку інноваційно-інвестиційного потенціалу;
- розрахунок одиничних показників оцінки економічної ефективності;
- передбачення інноваційних та інвестиційних ризиків, які формують бар'єр доходності

підприємства;

■ здійснення аналізу, обґрунтування висновків за проведеними результатами оцінки та їх актуалізація;

■ установа рівня інноваційно-інвестиційного потенціалу;

■ прийняття управлінського рішення щодо вибору та реалізації інноваційно-інвестиційної стратегії підприємства.

Достовірна та своєчасна оцінка інноваційно-інвестиційного потенціалу аграрних підприємств дає змогу виявити можливі недоліки у роботі підприємства та забезпечити максимально ефективне ведення конкурентної боротьби на аграрному ринку.

Бібліографія

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. — 2-ге вид./В.Г. Андрійчук. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Должанський І.В., Загорна Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М., Ращупкіна В.М. Управління потенціалом підприємства. Навчальний посібник. — К.: Центр навч. літ-ри, 2006. — 362 с.
3. Інвестування: Підручник/В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. — К.: Знання, 2008. — 452 с.
4. Мартюшева Л.С., Калишенко В.О. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження//Фінанси України. — 2002. — № 10. — С. 61—66.

5. Новікова І.В., Верба В.А. Методичні рекомендації до оцінки інноваційного потенціалу підприємства//Проблеми науки. — 2003. — № 3. — С. 22—31.

6. Скібіцький О.М. Інноваційний та інвестиційний менеджмент: навч. посіб. — К.: Центр уч. літ-ри, 2009. — 408 с.

7. Чабан В.Г. Інноваційний потенціал підприємства та його оцінка//Фінанси України. — 2006. — № 5. — С. 142—148.

8. Яковлєва О.Н. Оцінка інноваційного потенціалу підприємства та ефективність його використання//Вісн. Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. — 2005. — № 1. — С. 45—52.